

ДОСЛІДЖЕННЯ УТВОРЕННЯ ЛАТИНСЬКИХ НАЗВ РОСЛИННИХ УГРУПОВАНЬ СТУДЕНТАМИ АГРОНОМАМИ

Горелова Л.М., старший викладач кафедри іноземних мов, Миколаївський національний аграрний університет

У контексті навчання латинської мови студентів немовних вищих навчальних закладів (ВНЗ) актуальним завданням є оволодіння ними знаннями фахової терміносистеми і набуття вмінь використовувати вузькоспеціалізовану лексику для виконання навчальних професійно-орієнтованих завдань, спрямованих на подальше використання у виробничих ситуаціях. Виконуючи зростаюче соціальне замовлення на підготовку таких спеціалістів в умовах розширення міжнародних економічних зв'язків з урахуванням вимог програми з латинської мови для вищих навчальних закладів освіти III-IV рівнів акредитації зі спеціальностей агробіологічного профілю (2005р.) визначають предметом навчання майбутніх фахівців спеціальну галузеву лексику. Тому для дослідження утворення латинських назв рослинних угруповань майбутніми агрономами необхідно визначитися з питанням відбору навчального матеріалу та визначити труднощі для його опанування, що й становить мету цієї публікації.

Латинська мова давно втратила свою розмовну функцію, але вона продовжує жити як мова міжнародної термінології. Виділення нових галузей наук, як і подальший розвиток давно існуючих, привели до виникнення великої кількості нових біологічних термінів, утворених на базі грецького та латинського фондів. Але найбільш інтенсивний процес терміноутворення в біології пов'язаний з використанням нових методів класифікації рослинного світу. Наукові назви всіх систематичних груп рослинного світу (таксони) повинні бути латинськими або латинізованими, видова назва — біноміальною (бінарною), а родова назва — уноміальною. Наприклад, видова назва - *Triticum durum* - пшениця тверда, родова назва - *Solanum* - паслін. В українській мові, а також в інших мовах родові назви можуть бути інколи біноміальними, наприклад, *Lamium* - глуха кропива.

Специфіку навчання латиномовної термінології, відбору навчального матеріалу та визначення змісту навчання студентів відображено у працях таких дослідників як О.С.Ахманова, С.В.Грінев, О.П.Даніленко, О.О.Дмитріва, Н.І Дранищев, І. В. Дубровський, Н.Н.Забинкова, Т.Л.Канделаки, В.М. Лейчик, Д.С.Лотте, М. В. Ляховицький, О.С.Можаєва, А.А.Реформатский., В.Ф.Новодранова С.Ю.Наумов, В.Т.Седова, Л.В. Турченко, В.Н.Шуховцева, William.T.Stern, J.Scaliger, M.West та

багатьох інших, що становить теоретичне підґрунтя для вирішення поставленого завдання.

Після аналізу науково-педагогічної літератури, для обґрунтування дослідження утворення латинських назв рослинних угруповань студентами слід визначити такі особливості у вивченні її майбутніми агрономами як: - опанування структурою фітобіологічних термінів на базі сучасної ботанічної номенклатури; - конструювання термінів шляхом афіксації та сполучення основ, виділення найбільш продуктивних терміноелементів для самостійної роботи з метою розробки нових термінів. Окремі види та їх популяції формують у природі рослинні угруповання, або фітоценози (від грец. *phyton* - рослина, *koinos* - загальний), рослинне угруповання - це порівняно однорідна за складом та структурою група рослин, що ростуть на певній території. Найбільш поширеними системами класифікації рослинних угруповань є фізіономічна та флористична. Номенклатура в обох системах складена на зразок таксономічної. Назва таксонів будь-якого рангу утворюється за допомогою діагностичних кінцевих елементів., Незважаючи на деяку подібність синтаксонів, їхні об'єми та способи позначення в кожній системі відрізняються.

Фізіономічна класифікація рослинності була розроблена російським ботаніком В.М. Сукачовим і зараз існує в різних модифікаціях. Головними синтаксономічними рангами вважаються три: асоціація, формація та тип рослинності. Виділення та найменування синтаксонів здійснюється за одним чи кількома домінуючими видами головного ярусу (чи кількох ярусів) у фітоценозі. Якщо у назві синтаксона використано більше однієї назви рослини, то на останнє місце ставиться той вид, якого більше, до останніх родових основ додається закінчення **-o**. Ранг синтаксона визначається за діагностичним кінцевим елементом латинського слова, що додається до основи родової назви. Видовий епітет, якщо він наводиться, подається у родовому відмінку, інколи в дужках. Назва асоціації складається, як правило, з двох слів:

- 1) родової назви едифікатора;
- 2) родової назви субедифікатора, яка отримує відповідне закінчення **-etuum** або **-osum**.

У назвах асоціацій замість другого члена (субедифікатора) іноді ставиться визначення, пов'язане з еколого-морфологічними ознаками асоціації, яке є, як правило, прикметником середнього роду: *herbosum* - трав'яне, *rigum* - чисте, або *nudum* - голе (без трав'яного ярусу), *montanum* - гірське, *typicum* - типове тощо.

Наприклад: *Quercetum magnoherbosum* - діброва високотравна.

Назва найбільш рясного в межах ярусу виду повинна стояти на першому місці. Всі назви подаються в називному відмінку однини:

Quercus robur - Corydalis solidas + Anemone ranunculoides → Aegopodium podagraia.

Українські еквіваленти латинської номенклатури рослинних угруповань майже завжди супроводжуються вказівкою синтаксономічного рангу, зважаючи на відсутність спеціальних уніфікованих кінцевих елементів. Українські назви фітоценозів можуть бути виражені іменниками в називному чи родовому відмінку, а також прикметниками.

Silvae coniferae - ліси хвойні, Qerceto (pubescentis) - Pineta (pallasianae) - Пухнастодубово- кримськососнова субформація

Флористична класифікація рослинності розроблена французьким ботаніком Ж. Браун-Бланке. Вона ґрунтується на чотирьох головних рангах: асоціація, союз, порядок, клас. Для назви синтаксонів обираються назви одного чи двох видів рослин за спеціальною методикою (так звані характерні види). Основа назви будь-якого синтаксона - вид головного ярусу угруповання. Якщо назва синтаксона подвійна, вона пишеться через дефісі, причому вид головного ярусу подається на другому місці, а вид другого ярусу позначається першим. До першої родової назви додається закінчення **-i** або **-o**. Синтаксони різних рангів розрізняються за латинськими діагностичними кінцевими елементами, які додаються до основи родової назви виду головного ярусу. Назва субасоціації складається з назви та епітета асоціації. Останній утворюється двома способами він є або назвою виду, або пояснюючим прикметником. Назви варіанта і фації утворюються шляхом додавання до назви (суб) асоціації скорочень **var.** або **fac.** і видової назви рослини у називному відмінку. Quercetea pubescenti-petraeae – клас пухнастодубових скельних

Вивчення утворення латинських назв рослинних угруповань майбутніми агрономами – це утворення у свідомості студентів нових зв'язків, систем, нових асоціацій, заснованих на процесі відтворення, репродукування. Досвід викладача латинської мови говорить про те, що метод зіставлення мовних явищ латинської мови з англійською, українською сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу, створенню сприятливих умов для запам'ятовування. Діяльність людини в процесі запам'ятовування спрямована на створення внутрішньої, розумової моделі, що полегшується при наявності асоціативних зв'язків.

Список використаної літератури:

1. Шибінська Т.А. Латинська мова. – Житомир, 2003
2. С.П. Гриценко, О.Ю. Балалаєва Латинська мова для студентів – агробіологів: Навчальний посібник – К.: «Ц.Н.Л.», 2006. -383с.